

فارسی پنجم

درس هشتم :

کاربردهای حرف « را » :

حرف « را » در فارسی امروز ، نشانه ی مفعول است اما در گذشته گاهی نشانه ی مفعول نبود و در معانی دیگر به کار می رفت.

الف) حاتم طایی را گفتند : به حاتم طایی گفتند. « را » در معنی « به » به کار رفته است.

ب) پدرم را پرسیدم : از پدرم پرسیدم. « را » در معنی « از » به کار رفته است.

ج) روزی چهل شتر قربانی کرده بودم امرای عرب را. « را » در معنی « برای » به کار رفته است.

د) احترام معلم را برخاستم : برای احترام معلم برخاستم. « را » در معنی برای به کار رفته است.

ه) مادر را دل سوخت. دلِ مادر سوخت : « را » در معنی (ـِ) به کار رفته است.

م) نوح را روزگار برآمد. روزگار نوح برآمد : « را » در معنی (ـِ) به کار رفته است.

ن) گل دوسه روزی است تو را میهمان. یعنی گل دوسه روزی مهمان تو است. « را » در معنی (ـِ) به کار رفته است.

ی) ساسان را دیدم. « را » نشانه ی مفعول است.

راه های پیدا کردن مفعول :

الف) مفعول معمولاً در جواب «چه کسی را» یا «چه چیزی را» + فعل جمله می آید. مثال:

محمد کتاب را برداشت. محمد چه چیزی را برداشت؟ کتاب را، «کتاب» مفعول است.

نکته: باید توجه داشته باشیم که سوال ما حتماً «چه چیزی را یا چه کسی را» باشد. اگر سوال «

چه کسی یا چه چیزی» باشد، آن چه در پاسخ می آید نهاد است نه مفعول.

ب) مفعول معمولاً در جمله همراه «را» می آید یا می توانیم به دنبال آن «را» بیاوریم:

آرین کتابی خرید ← آرین کتابی را خرید. «کتابی» مفعول است.

ج) اگر مفعول صفت یا مضاف الیه داشته باشد، فقط مضاف یا موصوف را مفعول حساب می کنیم. مثال:

مردم بزرگان شهر را دیدند. ← بزرگان مفعول است.

مضاف مضاف الیه

بابک دیروز دفتر زیبایی خرید. ← دفتر مفعول است.

موصوف صفت

د) اگر مفعول جمله جمع باشد باید سوال «چه کسانی را» یا «چه چیزهایی را» + فعل جمله کنیم.

نکته: در جمله ای که فعل آن به مفعول نیاز داشته باشد، مفعول وجود دارد.

فعل متعدی: فعلی است که نیاز به مفعول دارد: خورد-بُرد- زد- خواند- گفت

فعل لازم: فعلی که به مفعول نیاز ندارد: رفت- نشست- پرید- دوید- افتاد- بود- است